

Şehir Efsaneleri

Hazırlayan
Emine Gürsoy Naskali

Paradigma Akademi

Şehir Efsaneleri

Hazırlayan
Emine Gürsoy Naskali

ISBN

Sertifika No: 32427

Çanakkale Kitaplığı
Araştırma İnceleme Bilişim Yayın Matbaa
TİC. LTD. ŞTİ.

Paradigma Akademi Basın Yayın Dağıtım
Fetvane Sokak No: 29/A
ÇANAKKALE
e-mail: fahrigoker@gmail.com

Dizgi & Kapak
Himmet AKSOY

Matbaa
Vadi Grafik Tasarım ve Reklam LTD. ŞTİ.
Sertifika No: 47479

Kitaptaki bilgilerin her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir.

Bu Kitap T.C. Kültür Bakanlığından alınan bandrol ve
ISBN ile satılmaktadır. Bandrolsüz kitap almayınız.

Nisan 2022
Paradigma Akademi

Şereflikoçhisar Efsaneleri

Özlem Ünalın*

Giriş

Efsane, şahıs, yer ve hadiselerle ilgili olarak anlatılan, belli bir anlatım tarzı olmayıp temelinde inandırıcılık olan bazen olağanüstü özellikler gösteren ve kaynağı çok eskilere dayanan anonim halk edebiyatı ürünüdür.¹

Sami Akalın *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*'nde efsaneyi: “Bir olayı akıl dışı, olağanüstü yönde gelişmiş gösteren söylenti, masal, olmayacak şey, asılsız hikâye” olarak tanımlar.²

Pertev Naili Boratav’a göre efsane, kendisine özgü bir üslubu, kalıplaşmış kuralları, biçimleri olmayan, düz konuşma dili ile bildirilen bir anlatım türüdür.³

Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*'nde efsane konusuna şöyle bir açıklama getirmiştir: “Efsane gerçek olmayan ya da gerçek bir bilgiye dayanmayan uydurma hikâyeler, mitolojik bilgilerdir.”⁴

* Özlem Ünalın, Bayburt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Araştırma Görevlisi, Bayburt.

¹ İsmail Görkem, *Elazığ Efsaneleri İnceleme-Metinler*, Manas Yayınları, Elazığ, 2006, s. 29.

² Sami Akalın, *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Varlık Yayınları, İstanbul, 1984, s. 93.

³ Pertev Naili Boratav, *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1969, s. 106- 107

⁴ Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi Yayınları, Konya, 1998, s. 109.

Ferit Devellioğlu'nun *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*'ında ise efsane: "Asılsız hikâye, masal, boş söz, saçma sapan lakırdı, dillere düşmüş, meşhur olmuş hadise" olarak tanımlanmıştır.⁵

Mustafa Nihat Özön göre efsane: "Bir tabiat olayını, bir varlığın meydana gelişini, tabiat elemanlarından birinde olan bir değişikliği, akıl dışı, olağanüstü açıklamalar ile anlatan hikâye"dir. Efsanenin temeli olan olay, halkın muhayyilesinde şekil değiştirerek ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa geçer. Genel olarak masal ile eş anlamlı olarak kullanılır.⁶ Bilge Seyidoğlu *Erzurum Efsaneleri* adlı çalışmasında efsane için "bir efsane mutlaka bir inanış üzerine kurulmakla birlikte diğer unsurların hepsini taşımayabilir." demiştir.⁷

Söz konusu olan tanımlar, efsanelerin gerçek veya hayali kişiler, olaylar hakkında anlatılan, olağanüstü özellikler gösteren kısa birer halk edebiyatı ürünü olduğu noktasında birleşmektedir. Bu efsane tanımlarında asılsız söz veya hikâye, masal, destan, dile düşmüş şey gibi ortak bazı ifadelerin yer aldığını görmekteyiz. Bu durum bize efsanenin masal, destan ve hikâye ile ilişkili olduğunu, çeşitli açılardan bu türlere benzediğini göstermektedir.

Şereflikoçhisar Hititler'den bu zamana gelen bir yerleşim yeridir. 1891 yılında ilçe olan Şereflikoçhisar sırasıyla Konya'ya, Aksaray'a 1933 yılında da Ankara'ya bağlanmıştır.⁸ İlçe tarih boyunca Koşhisar, Tuzbaşı, Koçhisar ve Şereflikoçhisar olarak dört kez isim değiştirmiştir.⁹ Şerefli unvanını da burada oturan Şerefli aşiretinden almıştır.¹⁰ Koçhisar'a şerefli unvanının

⁵ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitapevi, Ankara, 1984, s.206.

⁶ Muhsine Yavuz Helimoğlu, *Diyarbakır Efsaneleri*, Doruk Yayınları, Ankara, 1993, s. 5.

⁷ Bilge Seyidoğlu, *Erzurum Efsaneleri*, Dergâh Yayınları, Erzurum, 1997, s. 22

⁸ <https://www.sereflikochisar.bel.tr/sayfa/tarihcemiz.html>. (21.09.2020)

⁹ İbrahim Hakkı Konyalı, *Âbide ve Kitabeleri İle Şereflikoçhisar Tarihi*, Fatih Matbaası, 1971, s. 212.

¹⁰ age., s. 377.

verilmesinde halk arasında dolaşan farklı bir görüş de şu şekildedir:

Gazi Mustafa Kemal, Çankaya’da bir sohbet sırasında şöyle der:

“Ülkede çok Koçhisar ismi var. Bunları değiştirelim. Sivas’a bağlı Koçhisar Hafık olsun. Kastamonu’ya bağlı olan Koçhisar, Ilgaz olsun. Mardin’e bağlı olan Koçhisar Kızıltepe olsun, Konya’ya bağlı Tuzbaşı Koçhisar’ın ismi de çocuklarının, Çanakkale ve Kurtuluş Savaşı’nda gösterdikleri yararlılıklar dikkate alınarak Şereflikoçhisar olsun.” Böylece Koçhisar, Şereflikoçhisar olarak kayıtlara geçer.

Şereflikoçhisar, Ankara’ya yüz elli km uzaklıkta, Ankara’nın güneyden en son ilçesidir. Ankara’nın merkezine uzak olmasından dolayı Ankara’nın diğer ilçelerine göre biraz daha az gelişmiştir. Bu durum sözlük kültür ürünlerinin gelişimini de etkilemiş, Şereflikoçhisar’da birçok anlatı türü ortaya çıkmıştır. Bu anlatı türlerinden biri de efsanelerdir. Anadolu’nun birçok şehrinde olduğu gibi Şereflikoçhisar’da da anlatılagelen efsaneler dilden dile nesilden nesle aktarılmaktadır.

Ayrıca Şereflikoçhisar’ın eski bir yerleşim merkezi olmasından dolayı merkezinde ve köylerinde çok sayıda kale ve höyük bulunmaktadır. Halk arasında bu höyük ve kaleler üzerine çeşitli efsaneler anlatılmaktadır.

Metinde yer alan efsaneler görüşme tekniği kullanılarak kaynak kişilerden derlenmiştir. Yazılı hale getirildikten sonra mevcut efsane örnekleri incelenerek tasnif edilmiştir.

1. Şereflikoçhisar Efsaneleri

Şereflikoçhisar efsanelerinin tasnifi, Milletlerarası Halk Anlatısı Araştırma Kurumu’nun 1962-1963 yıllarında yaptığı

çalışmalardan¹¹ yola çıkarak oluşturulmuştur. Şereflikoçhisar efsaneleri şu şekilde tasnif edilmiştir:

1. Dünyanın Yaratılışı ve Sonu (Kıyamet) İle İlgili Efsaneler
2. Tarihi Efsaneler ve Medeniyet Tarihi İle İlgili Efsaneler
 - 2.1. Bazı Yerler İle İlgili Efsaneler
 - 2.2. Temayüz Etmiş Kişiler
3. Tabiatüstü Varlıklar ve Kuvvetler/Mitik Efsaneler
 - 3.1. Tekin Olmayan Yerler ve Hayaletler
 - 3.2. Cinler, Periler, Ruhlar
 - 3.3. Değişmiş Varlıklar
 - 3.4. Hastalık Yapan Kötü Ruhlar (Cinler) ve Hastalıkları
 - 3.5. Efsanevi (Mitik) Hayvanlar ve Bitkiler
 - 3.6. Hazineleler
4. Dini Efsaneler/ Tanrı ve Kahramanlarla İlgili Efsaneler

2. Efsane Metinleri

2.1. Dünyanın Yaratılışı ve Sonu (Kıyamet) İle İlgili Efsaneler

İnsanlığın Varoluşu

Üç yılan birbirini kovalıyormuş. “*Sen Arap olacaksın, ben Arap olacağım*” diye konuşuyorlarmış. Yılanlardan biri uçmuş, gitmiş, bir dağın başına konmuş. Dağın başındaki yılan aşağıdakilere: “*Su verecek bir yiğit var mı?*” diye çağırmış.

Yılanların birisi motora su koymuş, kardeşine götürmesi için tosbağaya suyu vermiş. “*Benim kardeşim bir senedir susuz, benim yavrularım var sen götür.*” demiş. Tosbağa yirmi günde dağa çıkmış.

¹¹ Erman Artun, *Anonim Türk Halk Edebiyatı Nesri*, Kitapevi Yayınları, İstanbul, 2004, s. 97

“Yürüyen yiğide yol mu dayanır, oh be” diyerek dağın başına varmış. Yılan tosağanın getirdiği suyu içtikten sonra onu bir mağaraya götürmüş. Tosbağaya altından elbise yapmış. İki yılan tosağayı gelin etmişler. İnsanlar âlemi de ondan peyda olmuş. (K1)

2.2. Tarihi Efsaneler ve Medeniyet Tarihi İle İlgili Efsaneler

2.2.1. Bazı Yerler İle İlgili Efsaneler

Şereflikoçhisar’ın Bozkır Olma Sebebi

Bundan 300-400 yıl önce Tuz Gölü’nün etrafı, Karasenir Dağları’na kadar olan bölge ormanlarla kaplıymış. O dönemlerde orada Belkis isimli bir Tanrıça yaşarmış. Bu Tanrıça zamanında ağaçlara tapılırmış. Bu sebepten o zamanlar ağaçlara zarar verilmez ve ormanlar korunurmuş. Bu Tanrıça ölünce bütün ağaçlar buna isyan etmiş, o günden sonra ormanlar bir bir yanmış. Bir gün İnebeğli Köyü’nden yüz yaşlarında bir kadın torunu ile hayvanın üzerinde Hamidiye Çiftliğine doğru gidiyorlarmış. Kadının ömrünün yarısını dünyayı görmeden geçirmiş. Kadın torununa nereye vardıklarını sorduğunda torunu: “Ebe şimdi Karakuyu denilen mevkiye geldik.” demiş. Kadın eşeğin üzerinden başını aşağıya eğmiş. Torunu: “Ebe neden başını aşağıya eğiyorsun?” diye sorduğunda ebesi: “Oğlum gözümüze orman çarpmasın diye başımı eğiyorum” cevabını vermiş. Torunu şaşkınlık içinde: “Ebe sen neden bahsediyorsun? Burada ormandan eser yok, her yer kuru ot” dediğinde kadın: “Oğlum nasıl olur? Senin dediğin Karakuyu Mevkisi güır ormanlarla kaplı olacaktı” demiş. (K2)

Şereflikoçhisar’ın İsmi Üzerine Efsane

Koçhisar Kalesi’ni ilk fetheden kişi Koçu isminde, yağız benizli, yiğit bir delikanlıymış. Konya’dan kendisi gibi bahadırlarla ava çıkmış, buralara kadar gelmiş. Bir dere kenarında hisar beyinin kızını görerek âşık olmuş. Avı bırakmış, kızın peşine düşmüş. Kale kapıları yüzüne kapanınca da bu hisarı almaya ahd

etmiş. Bir gece yarısı burçlardan birine kement atarak hisara tırmanmış, kapıları açmış.

Pusuda bekleyen kırk, elli bahadır şehri bir iki saat içinde teslim alarak hisar beyini dize getirmiş ve o da kızını Koçu Bey'e vermeye razı olmuş. Kırk gün kırk gece düğün ettikten sonra hisarın adı Koçhisar olmuş. (K3)

2.2.2. Temayüz Etmiş Kişiler

Bıyık Abdullah

Bıyık Abdullah, Şereflikoçhisar'da özellikle Kıyevi Köyü'nde efsaneleşmiş şahsiyetlerden biri, yiğitliğine dair hakkında sayısız efsaneler anlatılan bir halk kahramanıdır. Kıyevi Köyü'ne Bıyığı Kebir'den kalkıp gelen köylülerdendir. Abdullah Paşa hem bölge güvenliğini sağlamak hem de ekonomiyi kontrol altında tutmak için yoğun bir mücadele vermiştir. O zamanlar bölgenin ziraat işleri oradaki beyliklerin ve aşiret reislerinin ellerinde bulunmaktadır. Bıyık Abdullah da bir aşiret reisi olduğundan beylik ve aşiret reisleriyle sıkı bir diyalog içindedir. Zira almış olduğu görev çok derece önemlidir. İmparatorluktan alınan kararların harfiyen uygulanması gerekir. Konya ve Ankara valileri ile uyumlu bir çalışma yapar. 17. yüzyılın sonlarında Osmanlı imparatorluğu hissedilir bir şekilde ekonomik sıkıntıya düşer. Dışarıdan buğday ithal edilmesine karar verilir. Abdullah Paşa Ankara ve Konya ovalarında buğday üretme seferberliği ilan eder. Diğer taraftan da Konya ve Ankara civarında emniyeti sağlar. O esnada İstanbul merkezi hükümetten bir emir gelir. Güneydoğu'da ve Anadolu'da huzursuzluklar olduğu haberini alır. Bıyık Abdullah Paşa'ya, Güneydoğu Anadolu tarafındaki isyanları bastırması için askeri birliği ile oraya hareket etmesi emredilir. Bıyık Abdullah hazır askeri birliği alarak Diyarbakır, Antep tarafına hareket eder. Diyarbakır'daki ayaklanmaları önledikten sonra tekrar Konya'ya döner. Konya'da görevde iken babası Hacı Mustafa ziyaretine gelir. Babası önce valiliğe uğrar.

Babasının valiliğe geldiğini haber alan Abdullah Paşa doğruca valiliğe gider.

Babasına izzet ve ikram ettikten sonra: *“Baba ne var ne yok memlekette?”* diye sorunca babası da: *“Ne olacak, Konya valisi gibi bir valim olacak, Abdullah Paşa gibi bir oğlum olacak, Köprülü oğlu gibi birisi gelip benim kılıcımı alıp gidecek.”* der. Bunu duyan Bıyık Abdullah hemen bir askeri birlik hazırlatıp babasının bulunduğu memlekete hareket eder. Köprülü denen zatı bulur, gereken dersi verip babasının gümüş kabızalı antika kılıcını alır. (K2)

2.3. Tabiatüstü Varlıklar ve Kuvvetler / Mitik Efsaneler

2.3.1. Tekin Olmayan Yerler ve Hayaletler

Tılsımlı Köy Okulu

Şereflikoçhisar’ın Akin Köyü’nde eski bir köy okulu vardır. Köy sakinleri geceleri sınıfın ışıklarının yanıp söndüğünü, hafta sonları gürültü geldiğini, sıraların çekilip camlardan gölgeler geçtiğini görmüşlerdir. Birkaç kez de akşam kurs verilmek istenmiş fakat tahtaya kendi kendine yazılar yazılmış veya yazdıkları yazılar silinmiştir. Bu nedenle orasının tekin olmadığı düşünülmektedir. (K3)

Tılsımlı Ev

“Bir gün, Cemreyle ben komşuya gitmiştik. Malı ahıra koyduk. Sabahleyin beşte geri döndük. Ahırın eşiğinde bir ışık yanıyordu. Kız korkmasın diye hemen onu arkama aldım. Daha önce de ahıra girdiğimde birkaç kez sarıklı atlılar görmüştüm. Kapıyı bir açtım, malın biri bir yerde biri bir yerde uzanmış yatıyor. Ortada da aksakallı bir ihtiyar namaz kılıyor.” (K5)

Toku Kalesi

Toku Kalesi’nin altında bir tünel bulunur. Ayhan Gündoğan ve arkadaşları tünelin ana girişinden siyah bir horoz bırakırlar, siyah horoz bir km gider tünelin arka kapısından çıkar. Daha sonra

da beyaz horozu aynı yerden bırakırlar. Horozun çıktısı duyulur fakat bir daha ses seda çıkmaz. Öbür kapıya giderler. Beklerler ama horoz yok. (Şereflikoçhisar'da kötü varlıkların beyaz rengi sevmediği, kendi siyah olduğu için siyah rengi hoş karşıladığı inanılır. (K6)

Acıkuyu Kalesi

Acıkuyu Kalesi'nin bulunduğu bölgenin tılsımlı olduğu düşünülür. Bir gün köylüler tarla sürerken traktör tarladaki taşı kaldırmak ister fakat taş traktörü kaldırıp yere çalar. (K9)

Delibekir Mevkisi

İnebeğli Köyü'nün Delibekir denilen mevkiinin tılsımlı olduğuna inanılır. Burası çalı ve dikenlerin bulunduğu çukurluk bir yerdir. Burada cinlerin olduğu düşünülür. *"Ben 12-13 yaşlarındayken davar karşılamaya gitmiştim. Yolda oyalanacağım diye eve geç kalmışım. Yolda abimle ile karşılaştım. Abim geç kaldığım için kızdı. Babam da kızar diye eve gitmedim, Delibekir denilen mevkide oturdum, bir müddet bekledim. O anda kefen giymiş, bıyıklı, başında terlik olan bir adam gördüm. Aynı adamlar bir iken iki, iki iken üç oldu beni ortalarına aldılar. Çatlayacak gibi oldum. O anda bir ses geldi, ses arkadaşın sesiydi. Ona güvenip eve doğru koştum, bir daha da oradan geçmedim."* (K4)

Değirmendere II

Yusufluşağı Köyü'nün Değirmendere denilen mevkiinin cinli olduğuna inanılır. Necati Gündoğan İnebeğli'den Yusufluşağı'na giderken Değirmendere yolu üzerinde ateş yandığını görür. Kış olduğu için hava oldukça soğuktur. Gündoğan, ateşe iyice bakar. Ateşin başında çok kalabalık bir insan topluluğu görür. Isınmak için ateşe yanaşmak ister fakat tam yaklaşacakken ateş ondan uzaklaşır. Sonra tekrar ateşin üstüne gider. Ateşe yaklaştırmaya çalışır, tekrar ateş uzaklaşır. Bunun üzerine orada cinlerin olduğunu düşünerek hemen oradan uzaklaşır. (K7)

Türbeninardı'ndaki Cinler

Şereflikoçhisar'ın Torunobası Köyü'nde Türbeninardı olarak adlandırılan ağaçlık bir yer vardır. Burası sık ağaçlarla kaplıdır. Öğle vakti bile loş aydınlıktır. Köy halkı burasının cinli olduğunu söyler. Zira köyden pek çok kimse farklı zamanlarda bir takım metafizik olaylara şahitlik etmiştir.

“Ben bir gün bağdan gelirken oradaki ceviz ağacının altında camız gördüm. Maldan ayrılmış hayvanı görünce şaşırdım, yanına gideyim dedim fakat camız birden kayboldu. Yine bir gün babam akşam ezanı okunmadan önce orada oyun oynayan beyazlı, ters ayaklı şeyler görmüş. Bir keresinde de küçüktüm o zaman eşekle oradan geçiyordum, eşek yürümekte inat etti. Sağ tarafa geçirdim, oradan gitmez sol tarafa geçirdim oradan gitmez, eşek anırmaya başladı. Elimdeki sopayı sağa sola salladım. Meğerse eşeğin önüne cin geçmiş bana da annem söyledi.”
(K12)

Cinli Dere

Cinli dere Kacarlı ile Gölhöyük arasındadır. Mustafa Doğruer'in başından şöyle bir olay geçmiştir:

“Bir kış günü akşam vakti bu dere den geçmek zorunda kalmıştım. Bir uğultu sesi geldi, kurt olduğunu düşündüm. Oranın da tılsımlı olduğunu bildiğim için korkum daha da arttı. Eve gidip bir koşu tüfeği aldım. Dereden geçerken köprünün altında dinlendim. O sırada önümden kocaman bir göz geçti. Yorulduğum için hayallediğimi düşündüm. Sağımdan solumdan yine kocaman gözler geçti. Daha sonra gökten topuklarından duman çıkararak yedi cin indi. Ayakları üç çatal biçimindeydi, geri geri basıyorlardı, kulakları uzundu. Bu birbirinden güzel yedi tane kız cindi. Bunlardan dördü, yere dört tane kazık çaktılar. Oynamaya başladılar. O korku ile eve geldim. Ne kadar korktuysam yüzüm sapsarı olmuş, kendimden geçmişim. Babam beni görünce çok şaşırdı, hemen elime yüzüme su serpti. (K6)

İnebeğli’de Cinli Yer

İnebeğli’de cinli yer olarak adlandırılan bir yer vardır. Akşam vakti, zifiri karanlıkta köy sakinleri oraya gitmeye korkar. Bütün hayvanlar oraya gelince ürker. Normalde sakin giden hayvanlar o bölgeye gelindiğinde üzerindeki atar. Ayhan Gündoğan bir akşam vakti amcası hasta olduğu için oradan geçmek zorunda kalır. Karşısına bembeyaz kıyafetli dört kişi çıkar. Önce donup kalır, cinler ona ayan beyan bakarlar. Bir anlık bir reflekse eve koşar. Annesine olanları anlatır. Annesi su verir, damağını çeker. (K8)

Aşır Ağa’nın Tarlası

Aşır Ağa, Şereflikoçhisar’ın en gelişmiş köylerinden Kıyevi’nde yaşamış, sözü geçen ve korkulan bir insanmış. Eskiden bu köye Kırşehir ve Keskin’den aptal olarak tabir edilen kişiler tam takım düğün çalmaya gelirmiş. Bunlar Kıyevi Köyü’nde üç gün durduktan sonra o zamanki şartlara göre yayan kazaya gidiyorlarmış. Mesafe uzak olduğu için geceye kalmışlar. Bunlar yola devam ettikçe Aşır Ağa’nın hayalini görüp “Dur” diye bir ses duymuşlar. Yanlarına gelen adam yüzü peçeli, beyaz ata binmiş biriymiş. “Ben Aşır Ağayım” demiş. Onlar da: “Ağam gece bu saatte sen bizden ne istersin.” demişler. O da: “Siz bana küfürde bulundunuz.” demiş. Onlar da yalvar yakar: “Ağaya böyle bir şey yapılmaz” demeye kalmadan o anda hepsinin yüzüne birer tokat inmiş.

Bunlar da yedikleri sopanın acısıyla içlerinden birini temsilci seçerek temsilciyi Kıyevi’nde Aşır Ağa’nın evine yollamışlar. Temsilci görse ki Aşır Ağa odasında. Varan temsilci: “Ağa bizden ne istedin, bizi dövdün” deyince Aşır Ağa’da: “Ne dövmesi, yaralaması geldiniz, düğünümüzü çaldınız, misafir oldunuz.” demiş. Adam da başından geçen olayı anlatmış. Aşır Ağa da temsilciyi yanına alarak atı ile diğer çalgıcıların bulunduğu yere varmış. Varsa ki adamlar perişan halde. Orası o günden sonra Aşır Ağa’nın tarlası

diye anılmış. Bunu araştıran insanlar orada bir mezar olduğunu öğrenmişler. Şimdilerde bile oradan geçenler yolunu başka yere kaydırır. (K2)

Ağlayan Mezar Efsanesi

“Yazın başa üzüm kaynatmaya gitmiştik, o gün işlerimizi bitiremedik. Bağda bir kenara kilim serip uykuya daldık. Gece bebek ağlaması sesine uyandık. Bir süre sesi aradık, nereden geldiğini bir türlü akıl edemedik. Vurduk kafayı yattık. Tekrar bir bebek sesi duyduk. Kalkıp sesin geldiği tarafa gittik. Ses mezarlıktan geliyordu. Gidip baktık kimseyi göremedik. Mezarın birine yaklaştıkça ağlama sesi arttı. Mezarın üstünü okuduk, mezar bir kadınındı. Mezarın adına baktık, bizim şu karşı köyde bir Çopar Halil vardı onun kızınındı. Sabahleyin Halil EMG’nin yanına gittik. Ona sorduk böyle böyle kızın var mı diye, biz küçükken bir kızı varmış, biz bilmeyiz. Hamileyken traktör tepmiş. Karnında bebeği ile ölmüş, bebek de bayağı büyükmüş. Gelini bebeğiyle gömmüşler. Kocasının köyüne gömünce anası da öldükten sonra uzun yıllar kimse mezarına gelmemiş. Biz de gittik mezara dua ettik, Yasin okuduk. Eskiler hep bilir o mezarın ağladığını. Şimdi bilenlerden kim mezarlığa gitse onun başına gelip dua eder.” (K12)

2.3.2. Cinler, Periler, Ruhlar

Cin Çarpması I

“Bizim kız küçükken çok sıkışmıştı. Akşam üzeriydi. Bir işde altına çişini yaptı. O vakit bilemedik, o zaman cin çarpmış. Kız hiç durmaz, sürekli hiddetlenirdi. En ufak bir şey de ağlar, saçını başını yolar, kafasını duvara vururdu. Gitmediğimiz doktor kalmadı. Birçok ilaç aldık ama kızı bir yola getiremedik. En sonunda bir hocaya götürdük, hoca kızın küçükken ağacın altına çiş yapıp o zaman çarpıldığını söyledi. Kızın sırtında sarışın erkek bir cin varmış. O ne isterse bizim kız onu yapıyormuş ama cin ne kızın ne bizim gözümüze göründü. Hoca dualar verdi. Bir gece kız bağırmaya başladı, koştum kızı kaldırdım: “Anne nefes alamadım, biri boğazıma yapıştı, babamın sesiyle beni çağırdılar.” dedi. Hocanın verdiği duaları okuduk. Bundan sonra bizim kız kurtuldu.” (K10)

Cin Çarpması II

“Bana bunu kardeşim anlatmıştı. Çatçatlı bir gelin, yeni gelin geldiği günün akşamında çayın suyunu “bismillah destur” demeden pencereden dışarı savurmuş. Kadın o günden sonra geceleri kendi başına dışarı çıkarmış. Önceleri eşi fark etmemiş. Daha sonra karısının gece gecelikle öylece çıktığını görünce onu takip etmiş. Eşinin kendini aldattığı sanmış o sebepten bu ne yapıyor bakayım diye ses çıkarmamış. Karısının peşinden gitmiş. Kadın köyün dışına doğru yönelmiş. Ortada bir ateş yanıyormuş, kadın başlamış etrafında oynamaya. Adam neye uğradığını şaşırılmış. Elindeki silahı birden yere düşürmüş. Kadın silahın sesine uyanmış, yüzünü kocasına dönmüş. Kocas: “Burada ne yapıyorsun” diye yanına gelince kadın bir anda düşüp bayılmış. Kadını hocaya götürmüşler, kadın cinlerin düğününe katılıyormuş. Hoca okuduktan sonra kadın düzelmiş.” (K10)

Çobanı Cin Çarpması III

Kacarlı ile Gülhöyük arasında çayır ve otlaklar vardır. O bölgenin cinli olduğuna inanılmaktadır. Cinler orayı sahiplendiği ve rahatsız edilmemek için de sesler çıkardığı idea edilmektedir. Orada at ve kişneme seslerine benzer sesler çıkmaktadır. Zamanın birinde bir çoban orada davar otlatıyormuş. Davaların sesini duymuş, bir taraftan da yemek için pilav yapıyormuş. Pilava ara vermiş: *“Davarlara bir bakayım da geleyim.”* demiş. Gidip bakmış, dönüp geldiğinde pilavın hepsi yenmiş bitmiş. Çoban gözlerine inanamamış. Yeniden ocağa pilav koymuş, dışarıdan yine kişneme sesleri duymuş, davar ürkmesin diye bakmaya gitmiş. Dönerken bir kenara da çişini yapmış. O olaydan sonra çoban ortadan kaybolmuş, çobanı cin çarpmış ve cinler kaçırmış. Cinler mahkeme yapmışlar: *“Sen bizim üstümüze çişini yaptın, düğün geçerken üzerimize işedin. Bu yaptığını cezasız bırakmayacağız.”* demişler. Oradaki bir kadın cin, adama âşık olmuş. Ona bakmış, yemekler yapmış. Aradan yıllar geçmiş, adam tabi bilmiyor ne vakit geçtiğini oradan başka bir çoban geçiyormuş. Onun

köpeğinin sesinden cinler kaçmış. Cinler adamı almayı unutmuş. Adam cinlerin elinden kurtulmuş. Adam cıvırlı çıplakmış, önünde de yemek diye at pıslığı varmış. Olup biteni diğer çobana anlatmış. Ben böyle böyleyim, bunları yaşadım deyince, çoban onun önceki kaybolan çoban olduğunu anlamış. (K13)

Cin Çarpması IV

Yöredeki köylerden birinde adamın biri tarladan gelmekteymiş. Akşam olmuş, iyice yorulmuş. Zifiri karanlık olmadan eve gideyim diye çabalamış. Hızlı hızlı giderken çeşmenin başında yeğeni Hacer'i görmüş. Adam şaşırarak, "akşam akşam bu kızın suyun kenarında ne işi var" diye düşünmüş. Yanına yaklaşıp: "Akşam akşam ne işin var kızım" diye soracakken adam kızın ayaklarını fark etmiş, ayakları büyükmüş ve tersmiş. Adam bunu görünce abisinin evine koşmuş. Adamın titrediği ve yüzünün bembeyaz olduğunu gören ev halkı, adama önce bir su getirmiş. Adam biraz önce cin olarak gördüğü kızı elinde bardakla görünce düşüp bayılmış. Adam o günden bugüne kekeme kalmış. (K9)

Cin Efsanesi V

"Bir gün bir cuma vakti herkes namazda iken Şükrü Emmi'nin bağırtısını duyunca köyleler koşmuşlar. Bizim oralarda tuvaletler eskiden dışarda idi, şimdiki gibi de modern değildi. Kanalizasyon da yoktu.

Neyse millet bakmış ki adamın kafası tuvaletin deliğinde. Gelen adamlar adamı çekiştirmişler, kafasını tuvaletten çıkarmaya çalışmışlar ama bir türlü olmamış. Beş, altı kişi birden uğraşmış, her yolu denemiş ama başaramamışlar. Bunlar adamı çekiştirdikçe cinler adamın kafasını bırakmazlarmış, onlar da oradan çekiştirirlermiş. Artık son çare olarak cami hocasını çağırmışlar, hoca gelmiş. Cin suresini okumuş, dualar etmiş. Adamın kafasını böylece delikten çıkarmışlar. Adam imamın ellerinden öpmüş: "Allah senden razı olsun imam sen olmasaydın bu cinler beni boğup öldürecekti, bir cin karısı ile evlenmemi istiyorlar ben

kabul etmedim onlar da beni öldürecek” deyince herkes şaşırıp kalmış.”
(K3)

Cin Efsanesi VI

Yaşlı bir karı koca Değirmendere’ye doğru gidermiş. O sıra yaşlı adam yorulduğunu söylemiş. Bir ağacın altına oturup uyuklamaya başlamışlar. Yanına da karısı oturmuş. Bir süre sonra kadın bakmış ki çeşmenin etrafında ters ayaklı, küçük göğüslü varlıklar oynamakta. Kadın şaşırmış, kocasına bakmış. Kocası uyumuş. Gördüğü iki kadın cin yanına gelmiş. Kadın cinin biri yaşlı kadının kocasına sarılmış. Diğer kadın cinde adamın yanına oturmuş. Oturan kadın cin, yaşlı kadına: *“Bırak git Ahmet’i, o benim kızla evli. Ona dokunma”* deyince yaşlı kadın itiraz etmiş. Kadın cin de *“O zaman Ahmet’i döve döve öldürürüz.”* demiş. Yaşlı kadın inanmamış. O sırada kocası uyanmış ve abdest yoluna varmış. Biraz vakit geçince, adamın inleme sesleri duyulmuş. Adam yara bere içinde gelmiş. Kadın kocasına olup biteni anlatmış. Bunun üzerine ikisi hızla oradan uzaklaşmış. (K7)

Cin Efsanesi VII

“Amcam Hacibektaşlı Mezrası’ndan Kacarlı’ya at ile giderken bir oğlak sesi duymuş. Arkasına dönüp bakmış ki alaca bir keçi peşinden gelmekteymiş. Adam keçiyi alıp sırtına atmış. Keçi köyde kiminse ona teslim edeyim diye düşünmüş. Arkasına bir bakmış keçinin ayakları bindirdiği yerden atın üzerine doğru uzamış. Adam onun cin olduğunu anlamış, hemen keçiyi aşağı atmış. Hızla oradan uzaklaşmış.” (K16)

2.3.3. Değişmiş Varlıklar

Elibebekli Taşı

Eskiden bir aile kurbanlık koyun almış. Havanın sisli olduğu bir gün çocuk kurbanlık koyunun peşine düşmüş. Koyun aslında cinmiş. Cin koyun kılığına girip çocuğu peşinden götürmüş. Çocuk cinin peşinden bir müddet gitmiş.

Dağlara yaklaştığı vakit çocuk soğuktan donmuş ve orada kurtlar yemiş. Sadece kemikleri ve parçalanmış elbiseleri kalmış. Annesi onları görünce, oradaki taş a çocuğu gibi sarılmış: “*Sana bunu yapanlar, taş olsun*” diye de beddua etmiş. Kadın orada taş kesilmiş. Orayı görenler ayan beyan kucağında bebek varmış gibi duran kadın şeklinde taşı görürler. (K14)

Hızır

Bir gün Üçler emmim Mezarıçukur’dan geliyormuş. Önüne altı yedi cin kadın çıkmış. Ferikler (kadınlar) “*hangimizi alacaksın*” diye gülüşüyorlarmış. Ardından da üç dört herif gelmiş. “*Sen bizim kadınlarımıza sarkıntılık ettin*” diye emmime kızmuşlar. Eşeğe oturtmuşlar, elini kolunu bağlamışlar. Sırtına bir tilki koymuşlar. Demişler ki: “*Bu tilkiyi öpeceksin.*” Tilki dediysek o da cin. Gerçekten tilkin gibiymiş. Cinler öptün öpeceksin diye zorlarken o sıra Hızır Aleyhisselam yaşlı bir insan kılığında gelmiş. Cinler onu görünce kaçmış. Hızır, emmimin elini kolunu açmış. Emmime: “*Üç kere şahadet getir.*” demiş. Emmim üç kere şahadet getirmiş. Elbisesini düzelttikten sonra bakmış ki adam yok, kafasının üstünden bir kuşun uçup gittiğini görmüş. O vakit onun Hızır olduğunu anlamış. (K6)

Taş Kesilen Kadın ve Tuz Gölü

Efsaneye göre “Alyki” olarak bilinen şimdiki Tuz Gölü’nün bulunduğu yerde, çok eskiden kötü ve cimri bir kocakarıya ait verimli, büyük bir bağlık varmış. Bir gün buradan geçmekte olan bir derviş susuzluktan yanarken bağda sallanan üzümleri görmüş. Bağın yanındaki kulübede de çıkırıkla iplik saran yaşlı bir kadın oturmaktaymış. Çok susayıp acıktığından yaşlı kadından bir salkım üzüm istemiş fakat yaşlı kadın ona üzüm vermek istememiş. “*Bu yıl bağım kurudu hiç üzüm vermedi*” diyerek yalan söylemiş. Kadının bu hareketine kızan derviş: “*İnşallah tuzunan buz olsun. Gelip geçen seni taşlasın da hayır yüzü görmeyesin*” diye beddua etmiş. Yaşlı kadın o anda elindeki çıkırıkla taş kesilmiş, bağ

ise tuz gölüne dönüşmüş. Şimdilerde Hala Sultan Teknesi'ni ziyaret edenler yoldan geçerken taş kesilen bu kocakarıyı taşlamayı da ihmal etmezler. (K11)

Tosbağa Efsanesi

Eskiden meşhur bir tüccar varmış. Bu meşhur tüccar adamın iki tane terazi kefesi varmış. Bu kefelerden biri büyük, biri küçükmüş. Bu meşhur tüccar, büyük kefeyle alır, küçük kefeyle satarmış. Yaptığı bu uzun süren haksızlık karşısında Allah bu adamı cezalandırmış. Büyük kefeyi sırtına, küçük kefeyi de karnına bağlamış ve adam kaplumbağaya dönüşmüş. (K9)

2.3.4. Hastalık Yapan Kötü Ruhlar (Cinler) ve Hastalıkları

Al Karası I

Şereflikoçhisar' da al karası, uzun saçlı, buruşuk yüzlü, çirkin, iri dişli, parmakları çuvaldıza benzeyen bir kadındır. Bu daima kırmızı elbise giyer. Lohusa kadına bulaşmaması için kırk gün boyunca lohusa kadına kırmızı bir yemeni takılır. Eşinin kıyafetleri yatağının kenarlarına konulur. Zira al karasının erkekten korktuğuna, erkek eşyası bulunan yere gelmediğine inanılır. Lohusa kadını koruması için onun yanında biri bekletilir hatta onun gönlü olsun diye ona hediye, para verilir bazen tavuk, et pişirilir. Bazı köylerde ise lohusa kadına al basması gelmesin, korksun diye kırk gün boyunca evden tüfek atılır. Lohusa kadının kırkı çıkmadan hasta (adetli) bir kadın onu ve bebeği görmeye gelemesin, gelirse anneyi ve bebeği al basacağına, bebeğin büzmecik (bir tür vücuttaki yara) olacağına inanılır. Adetli kadın eğer mecburi bir sebepten gelmişse durumu bildirir. Adetli kadın bebeği görmeye değil de, bebek ve anne kadını görmeye başka bir odaya gelir. Ayrıca lohusa kadını korumak için, yatağına bir iğne iliştilir veya yatağının başına makas konulur.

“Evvelin (önceden) bizim köyde (Gara Hamzalı köyünde) komşu yeni doğum yapmıştı. Kadının kırkı çıkmadan aybaşı (kadınların özel

günü) bir akrabası görmeye gelmiş. Kadın hasta olduğunu söylememiş. Kadın gitmiş, gece olmuş. Al karası kadının üzerine gelmiş. Sabah kadın uyandığında gözleri kan çanağıymış. Birkaç gün böyle devam etmiş. Kızın anası kızını al bastığını anlamış, elinde bıçak ve iğne al karasını beklemiş.

Al karası gelmiş, kızın anası çirkin al cadının kuyruğundan yakalamış. Eline iğneyi sokuvermiş. Ertesi gün köy meydanına götürmüş. Bir çeşmenin kenarına bırakıp evine gitmiş. Al karası köy meydanında oynayan çocukları görmüş, onları yanına çağırması, “Elime iğne battı çıkaramıyorum” demiş. Çocuk da ona inanmış, iğneyi çıkarmış. Al karası, oracıktan kaçmış. (K1)

Al Karası II

Şereflikoçhisar’ın bazı köylerinde al karası lohusa kadına gelen kedi, köpek şeklinde bir varlıktır. Al basan kadın ya ölür ya kurtulur. Bir süre kadın baygın biçimde yatar. Yeni doğum yapan bir kadın gece uyku ile uyanıklık arasında kırmızı elbiseli yüzünü tam seçemediği bir varlık görür, o varlık bunu lavaboya doğru itekler. Aralarında yoğun bir mücadele geçer. O sıra bebek ağlar, eşi uyanır. Kadın böylece kurtulur. (K5)

Al Basması

Köyde bir kadın lohusa imiş. Kaynanası gelinden habersiz yastığın altına soğan koymuş. Her tarafı allı kadın gelmiş. Lohusa kadını basmış. Kaynanasını da ahıra kilitlemiş. Kadının kocası gelmiş. Lohusa kadının burnuna gaz vermiş. Kadın kendine gelmiş. Sonra da anasını kurtarmışlar. (K5)

Al Kızı

Al kızı komşu kadının kılığına girerek eve gelmiş. Doğum yapmak üzere olan kadının bebeğinin ciğerini almak üzereyken ebe tarafından fark edilmiş. İtiş kakış esnasında ebe al kızına çuvaldız batırarak kaçırmış ancak bebeğin yüzünde al kızının açtığı tırnak izleri kalmış. (K5)

Altuğlar Efsanesi

Kızılırmak'ın öte yanında Savcılı kesiminde bir oymak yaşamış. Bu oymaktan bir genç Kızılırmak kenarında koyun otlatıyormuş. Bu arada suyun kenarında oturup suyu seyreden çok güzel bir kız görmüş. Kızın yanına varmış, kız ona bakmış, bu kıza bakmış, kız bir türlü konuşmazmış. Sonunda kızı konuşturmayı başaran genç, kızı ikna edip evlerine getirmek istemiş. Kız ise eğer onunla giderse kardeşlerinin onu öldüreceğini söylemiş. Genç dinlememiş, kızı alıp köye getirmiş. Sonra da gençle kızı evlendirmişler.

Kız köydeki bu hayat tarzına uyum sağlayamamış, günden güne sararmış, süzölmüş. Ne kadar itinalı bakılsa da kız bir türlü iyileşememiş. Kızın, ailesinin hasretine dayanamadığını düşünen oğlanın annesi, oğlundan kızı tekrar götürüp aldığı yere bırakmasını istemiş. O da istemeye istemeye kızı götürmüş. Kızı aldığı yere varmışlar. Kız gence dönerek: *“Beni muhakkak bırakmak istiyorsan, şunu bil ki yanlarına vardığım zaman kardeşlerim beni keser. Sen ırmak kenarında dur, su kana bulanırsa gömleğini kana bula ve kurut, bu gömleği doğum yapan kadınlara götürürseniz o kadın al basması hastalığına yakalanmaz”* demiş.

Kız suya girip kaybolduktan sonra su kıızıla boyanmaya başlamış hemen gömleğini kana bulayan genç bunu kurutup ailesine getirmiş ve olanları onlara anlatmış. Onlar da *“biz al ocağı olduk”* diye bu gömleği doğum yapan kadınlara göndermişler. Bir müddet sonra gömleğin giyecek hali kalmayınca bu ailenin kadınlarının başörtüsü doğum yapan kadınlara gönderilmeye başlanmış. Bundan dolayı da bu aileye al ocağı anlamında Altuğlar denmiş. (K17)

2.3.5. Efsanevi (Mitik) Hayvanlar ve Bitkiler

Şereflikoçhisar'da yılan kutsal bir hayvan olarak görülür. Yılana zarar verilmez, özellikle eşi olan yılanlar öldürülmez.

Öldürölmek zorunda kalınırsa ikisi birden öldürölmeye çalışılır çünkü eşı veya yavruları öldürölen erkek yılanın öcünü alacağına ve ev halkına zarar vereceğine inanılır. Ayrıca Şereflikoçhisar’da her evin bir yılanı olduğuna, bu yılanın evin sahibi ve koruyucusu olduğuna inanılır. Bu yılanı zarar verilmediğı ve ürkütölmediğı sürece ev halkını koruyacağına inanılır. Hatta bazı evlerde bu yılanın varlığı öyle doğal karşılanır ki ev sahibi evde yılan olduğunu misafire söylemez çünkü yılanın misafirin gözüne görünmeyeceğine inanılır.

Şereflikoçhisar’ın bir köyüne başka bir memlekettten gelen misafir, evde yılan olduğunu kimi zaman gece uyurken yatağının üzerinde gezen bir hareketten veya gece duvardaki bir gölgeden anlar. Yılan özellikle gündüz misafirin gözüne görünmez. (K11)

Yılan Efsanesi I

“Bana bu olayı birkaç sene önce bir arkadaşım anlatmıştı. Şereflikoçhisar’da evlerden birine akrabaları ziyarete gelmiş. Yurt dışından ailesiyle gelen bu gurbetçi misafirler, birkaç gün köyde kalmış. Evin ahalisi sabah erkenden tarlaya gitmiş.

Misafir gelen adam evin içinde yavruları olan üç yılan görmüş. Adam korkmuş, paniklemiş ve duvardan aldığı tüfikle üç yılanı da öldürmüş. Bunu gören erkek yılan kinlenmiş. “Sen benim yavrularımı öldürdün, bende senin yavrularını öldüreceğim” diye ahdetmiş. Erkek yılan evde kimse olmadığı bir vakit eve girmiş. O zamanlar buzdolabı olmadığı için yoğurt, süt gibi ürünler in adı verilen soğuk bir odada saklanırmış.

Yılan buraya girmiş. Yeni pişmiş ve soğumaya bırakılmış sütün içine zehrini bırakmış. Akşam olmuş misafirin çocukları uyuyacakmış, anneleri ona süt içirip, yatırmış. Çocuklar ertesi sabah bir daha uyanamamış. Sonra yedikleri içtikleri incelenmiş ve yılanın sütü zehirlediğı anlaşılmış.” (K11)

Yılan Efsanesi II

“Şereflikoçhisar’ın Torunobası Köyü’nde yaşayan emmimin başından geçti bu olay. Amcam dışarıda odun keserken, on beş yaşlarındaki amcamın kızı emmime su götürmek için kapıya çıkmış. İki yılan kızın önünü kesmiş, yılanlar dikelmış dilini çıkarıp, tıslamışlar. Kız korkmuş çığlık çığlığa kalmış. Emmim kızının sesini duyunca kopup gelmiş, elindeki baltayı yılanlara sallamış. Yılanlardan biri ortadan ikiye bölünmüş, diğeri kaçmış. Meğerse kaçan yılan erkekmiş. Emmim kaçtığı için diğer yılanı öldürememiş, sağa sola bakmışlar ama bulamamışlar. Aradan zaman geçmiş, unutup gitmişler. Yılan yiyeceklerin bulunduğu odaya girmiş, taze yapılmış tuluğun (peynir bidonu) içine zehrini akıtmış. Sabah sofraya peynir konulmuş. Sadece emmimin küçük kızı peyniri sevmeyi için peynirden yememiş, ev halkının hepsi hastalanmış, mide bulantısı, ateş hepsini almış. Sadece kızı bir şey olmamış Tek tek düşünmüşler yediklerini sonra kız peynir yemediğini söylemiş peynir Ankara’ya hastaneye göndermişler, yapılan testlerden yılan zehri bulunmuş.” (K14)

Deli Nazife ve Arap Yılanı

“Şereflikoçhisar’ın Kacarlı Köyü’nde Deli Nazife olarak adlandırılan bir kadın varmış. Bu benim emmimin hanımı oluyor. Çevrede onu akli dengesini kaybetmiş olarak bilirler. Amcamın evine siyah bir yılan gelmiş. Kafası iki yumruktan büyükmüş. Hatta görenler yılanın konuştuğunu söylerler. Koçhisar’da ev yılanlarına Arap yılanı denilir. Bu yılan daima yengemi korurmuş ona zarar veren, kızan hatta yan bakan olduğunda o kişiye saldırmaktaymış. Amcamların bir gün Almanya’dan misafirleri gelmiş. Gelen misafirlerinin oğlu evde hırsızlık yapmış. Yılan bütün olup biteni görmüş. Adam hırsızlık yaparken kapı sesi duymuş. Oğlan çaldıkları ile birlikte samanlığa saklanmış. Adam saklanırken yılan gelmiş, Adamın boynunu sarmış. Adam yılanı yaptıklarını tek tek söylemiş: “Beni öldürme bırak” diye yalvarmış. Yılan: “Sen aldıklarını bırak, ben seni öldürmeyeceğim.” demiş. Adamın hırsızlığını aileden kimse görmemiş. Yengem de o sırada süt kaynatmış. Yengem oğlanı süt içmeye çağırmış. Yılan adamın süt içeceğini düşünüp

sütün içine önce zehrini boşaltmış. Ardından yılan adamın çaldıklarını yerine koyduğunu görünce adam tam sütü içecekken tencereyi çevirip sütü dökmüş. (K2)

Deve Kini

Seneler önceydi anam anlatmıştı. Eskiden bizim develer olduğu sıralarda bir deve çobanımız varmış. Güçlü kuvvetli olan bu genç bir gün itaatsizlik ve yaramazlık yapan bir deveyi epey dövmüş. Bir hafta kadar sonra dövdüğü deve genci altına almış, üzerine oturmuş ve bağrının altında onu ezmeye başlamış. Köyde bulunanlar koşup gelmişler ama genci devenin altından çıkaramamışlar. Sonunda gencin öldüğünü anlayan deve gencin üstünden o zaman kalkmış. (K10)

Baykuş Efsanesi

Şereflikoçhisar'da baykuşu kimse sevmez, baykuş ötmesi hoş karşılanmaz. Baykuş geldi mi ardından bir felaket geleceğe düşünülür. Bir evin çatısına veya balkonuna baykuş konmuşsa veya evin çevresinde baykuş ötüyorsa o evden hasta veya cenaze çıkacağına inanılır.

Amcamın oğlu Koçhisar'dan bir kız sevmiş. Kız istenmiş, düğün hazırlıkları başlamış. Düğünden birkaç gün önce de kızın evinin penceresine bir baykuş konmuş. O sırada ailece kahvaltı ediyorlarmış, çıkıp bakmışlar salon penceresinde kara bir baykuş ötüp duruyor. Gelinin babası: "Bu ne ötüp duruyor" deyince gelinin anası: "Evimizi, ocağımızı yıkmaya mı geldin" diye eline bir çubuk alıp baykuşu kovalamış. Düğün günü gelmiş, amcalar gelini almışlar. Ankara'ya götürmek için yola çıkmışlar. Aradan çok geçmeden gelin arabası kaza yaptı diye haber gelmiş. Kazada gelin arabasının şoförü vefat etmiş. (K15)

2.3.6. Hazine

Dede Mezarındaki Sahipli Hazine

Dede Mezarı olarak adlandırılan yer, Acı Suyun hemen yakınında, Yunanlılara ait bir mezardır. Dört kafadar buraya

hazine aramaya gider. Yanlarına da bir imam alırlar. İmam bunları tembihler: *“Benim söylediğim sözleri söyleyip aynen tekrarlıyorsanız size zarar vermezler.”* der. Dört kafadar burada bir tane demirden bir tane de betondan yuvarlak kapı görür. Beton kapıdan içeri girdiklerinde kendilerini mağara gibi bir yerde bulurlar. Biraz yürüdüklerinde karşısına bir aslan heykeli çıkar. Bunlar aslana ulaşmaya çalıştıkça aslan bunlardan uzaklaşır. O sıra da önlerine bir su çıkar, bunlar sudan karşıya geçmek isterler. Su büyüdükçe büyür.

Bakarlar ki olmuyor, demir kapıdan girmeye karar verirler. O kapının önünde de büyük bir yılan görürler, onlar kapıyı açmaya çalıştıkça yılan tıs eder. Bunlar uğraşmaya devam ederler. Birtakım varlıklar bunların üzerini soyar ve hepsini kovalar. Adamlar hazineyi alamadan çırıl çıplak dışarı kaçmak zorunda kalırlar. (K6)

Toku Kalesindeki Hazine

Toku Kalesi’nde çok büyük bir hazine varmış. Önceden beri anlatırlar çok almak isteyen olmuş ama tılsımlıymış kimse alamamış. Bizim köyde üç kişi birleşmiş hazineyi almak için. Yanlarına da cinci hoca gelmiş. Kalenin olduğu yere varmışlar. Mağaradan aşağıya inmişler Mağaranın içinde bir dere yatağı görmüşler, derenin diğer tarafında ise altınlar ıslıl ıslıl ediyormuş.

Onlar hazineyi almak için suya yaklaştıkça o dere yatağı gibi büyüyormuş. Bunlar o suyu geçemeyeceklerini anlayınca oranın tılsımlı, altınlarında sahipli olduğunu anlamışlar. Can havli ile mağaradan çıkmayı başarmışlar. Oradaki yaratıklardan ne kadar uzaklaştılsa da yaratıklar bunların bir türlü peşini bırakmamış, ellerindeki taşları adamlara fırlatmışlar. Adamları taşlaya taşlaya öldürürmüşler.

Son yıllarda kale devlet tarafından koruma altına alınmıştır. Devlet oradaki altınları almak için oraya iş makineleri göndermiş fakat götürülen iş makineleri daha kalenin ağzında parçalanmıştır. Birkaç kez daha denenmiş ama her seferinde gelen kepçeler un

ufak olmuştur. Ondan sonra ne devlet ne de kimse oraya yaklaşmamıştır. (K6)

Karagandere'deki Hazine

Karagandere Köyü'ne dört kişi hazine aramaya gittik. Elimizdeki makinelerle yeri belirledik. Bir metre eştik. Kış günüydü, kar yağmıştı. İki kişi bekliyor, iki kişi çalışıyorduk. Üşüdüğümüz için iki arkadaş odun getirip ateş yaktı. Daha sonra bir arkadaş çişini yapmaya gitti. (Meğerse cinlerin üzerine çişini yapmış.) Ben yorulunca arkadaş kazmayı elimden aldı, çukura indi. İlk kazmayı vuracakken kazmayı aşağı indiremeden bir bağırtı koparttı. Sağ bacağını tuttu, sağ bacağını cinler çarpmıştı. Arkadaşı tepeden kucağımızda taşıdık. Arkadaş üç ay hastanede yattı. Fizik tedavi gördü fakat yine de tam iyileşemedi. (K8)

İbrahimbeyli Köyü'ndeki Hazine

"İbrahimbeyli Köyü'nde bir yeri gözümüze kestirdik. Eşmeye başladık, ilk kazmayı vurduktan sonra binlerce kanatlı karınca etrafımızı sardı. Elimizi yüzümüzü bu karıncalar ısırdı, yara bere içinde kaldık. Yılmadık eşmeye devam ettik. 3 metre eştik. Arkadaşın biri çukurun içine girdi. Tam kazmayı vuracaktı ki çukur aşağı doğru kaydı. Arkadaş içine göçtü, içinden zor kurtardık. Baktık ki altı metre kadar çukur açılmış. Hava aydınlanınca orada çalışmayı bıraktık. Ertesi gün geldik bir de ne görelim. Aynı çukur dört metre geri dolmuş. Oranın tılsımlı olduğunu bize hayır getirmeyeceğini anladık, orayı öylece bıraktık. (K7)

Bağlardaki Hazine

"Her şey pekmez kaynatmaya gitmeyle başladı. Sabah erkenden köye gittik. Ağzımız oruç öğlene kadar üzüm bağından üzüm topladık. Ayhan abi burada altın, tunç olduğunu idea etti. Biz önce inanmadık. Arabadan iki tane L şeklinde içi cıva dolu bakır boru getirdi. Birbirine paralel tuttu. Bakır boruyu değişik şekilde eğip bükmeye başladı. Bakır ve cıva altını çekiyormuş. Bunun üzerine orada altın olduğuna inandık. Bakır boru bizi yönlendirdi. Ailece pekmez kaynatmayı bıraktık altının peşine düştük. Altının bulunduğu yeri bir metre eştik. Dümdüz taştan büyük kapak gibi bir şey bulduk. Bir taraftan da biri şikâyet eder diye

korktuk. Öylece bırakıp Koçhisar'a gittik ama amcamın kızı Demet, eniştem Necati, ben ve amcam Gökmen kafaya altınları taktık. Gecenin bir yarısı dördümüz köye gittik. Kazma kürekleri aldık. Gece üçe kadar iki buçuk metre kazdık. Bir şey göründü, telefonu iyice yaklaştırdık, tam eğildik bakıyorduk ki birden çukurdan kurbağalar çıktı. Üstümüze üstümüze geliyorlar, hiç kaçmıyorlardı. Baktık olmayacak o gün öylece bıraktık. Ertesi gün eniştem arkadaşından dedektör getirdi.

Öğlen hepimiz yeniden köye gittik. Altının bulunduğu yere dedektör tuttuk. Dedektör öttü. Tekrar eşmeye başladık. Tam bir şey gördük, amcam elini atmıştı ki çekirgeler çıktı birden. Çekirgeler üstümüze zıplamaya başladı, sonra da sinekler kocaman kanatlı sinekler çıktı. İyice korktuk, oranın tılsımlı olduğunu anladık. Cinler altınları sahiplenmişlerdi, almamıza izin vermiyorlardı. Eniştemler bir hafta boyunca cindar hoca aradılar. Cindar hocayı da aldık köye yola koyulduk. Eşmeye başladık. Hoca gözlerini kapadı: "Cinler altını vermiyor. İstekleri var istedikleri olursa öyle altını verirler." dedi. Sorduk ne istiyor diye, "Gökmen'in kanını istiyorlarmış" dedi. Biz şaşırdık: "Olur mu öyle şey? Kurban keselim dedik. Amcam da : "Madem kanımı istiyorlar parmağımı keseyim, sızan kanı da eştığımız yere damlatayım." dediğinde cinci hoca kabul etmedi. "Olmaz, aramızda bir sen inanmıyormuşsun onlara. Ondan senin kanını istiyorlar." dedi. Amcam hakikaten korkmaz da pek inanmazdı da. Dalga geçerdi, "gelin kapışak" diye. Biz yine de hocaya inanmadık. Hoca amcamın kızını göstererek: "Bana da inanmıyorsanız biliyorum. Cinler sana görünüyor, gel seni onlarla konuşturacağım" dedi. Amcamın kızı kabul etti. Secde eder gibi yere oturdular. Adam da amcamın kızı da gözünü kapattı. Baktık amcamın kızının yüzü sapsarı oldu. Terlemeye başladı. Kendinden geçti. Korktuk, eniştem "kızım" diye çağırırdı. O sırada amcamın kızı pat diye yere düştü. Bir baktık etrafımızı dört yılan çevirdi. Ablamı da alıp koşup kaçtık oradan bir daha da altın filan aramadık." (K11)

2.4. Dini Efsaneler / Tanrı ve Kahramanlarla İlgili Efsaneler

Mahmut Hüdai ve Sultan Ahmet

Sultan Ahmet, şeyhi Aziz Mahmut'a bir hediye sunmak istiyormuş. Bir gün kendine uygun gördüğü bir hediyeyi Mahmut Hüdai'ye göndermiş. Hüdai kabul etmemiş. Padişah düşünmüş: *"Hüdai Hazretleri böyle davrandıysa vardır bir sebep. Bu büyük insanların dünya malına hangi gözle baktıklarını, başkaları için ulaşılmaz sayılan şeylerin nazarlarında hiçbir değer taşımadığını ifade etmenin bir yolu"* diye düşünmüş. Sultan Ahmet şeyhi Hüdai'nin kabul etmediği hediyeyi yine bu devrin maneviyat ulularından Abdülmecit Sivasî'ye göndermiş. Sivasî hediyeyi kabul etmiş. Ona padişahın aynı hediyeyi Aziz Mahmut Hüdai'ye sunduğu ama Aziz Mahmut Hüdai'nin kabul etmediği de hatırlatılmış. Sivasî Hazretleri, *"Hüdai Hazretleri bir karga değildir ki leşi kabul etsin."* demiş.

Aziz Mahmut Hüdai'ye de: *"Sizin kabul etmediğiniz hediyeyi Şeyh Sivasî kabul etti."* demişler. O da *"Onun için hiçbir sakıncası yoktur çünkü o öyle büyük bir ummandır ki bir parçacık çamurun kendini bulandırmayacağını bilir."* demiş. (K.18)

Mahmut Hüdai Kerametleri I

Osmanlı Devletinin şaşalı zamanlarında Üsküdar'da bir yangın çıkmış. Yangın her tarafı sarmış. Padişahın sarayı da yangından nasibini almış. Padişah ve çocukları can havliyle kendilerini dışarı attıklarında herkes sığınacak bir yer aramış. Padişahın kızı kendisini sokakta bulmuş. Gecenin zifiri karanlığında sokakta dolaşırken ışık yanan bir ev görmüş ve varıp kapıyı çalmış. İçerden çıkıp gelen genç yirmi yaşlarında, İstanbul'da ilim tahsil eden bir talebeymiş.

Genç kız: *"Bizim evimiz yandı sokakta kaldım beni bu geceliğine misafir alır mısın?"* demiş. Genç biraz düşündükten sonra kızı buyur etmiş, kızın da padişahın kızı olduğunu bilmiyormuş. Delikanlı da

henüz yatağına yatmamış, çıra ışığında ders çalışıyor. Kıza: “*Şu yatak benim yatağım derhal çarşafını değiştireyim sen burada yat herhalde yorgunsun.*” demiş. Bu ders çalışırken kız uyuya kalmış, gece kızın üstü başı açılmış. Delikanlı kızın üstünü kapatmış, bir taraftan da şeytan vesvese veriyormuş. Şeytanın her vesvesesinde genç parmağını yanan çıraya tutuyormuş. Sabaha kadar on parmağının onu da yanmış. Yatakta yatan güzel kız da yorganın altından delikanlıyı izliyormuş. Padişah da sabaha kadar kızını aramış, onu bulunca da geceyi nerede geçirdiğini sormuş. Kız bütün olanları padişaha anlatmış, padişah: “*O genci nasıl tanırız.*” demiş. O da parmaklarının yanık olacağını söylemiş. Padişahın adamları delikanlıyı bulmuşlar. Delikanlı padişahın huzuruna çıkmış. Padişah: “*Evladım bu parmakları niçin yaktın ne oldu sana?*” dediğinde genç şu cevabı vermiş: “*Benim evimde misafir olan kız çok güzel bir kızdı, şeytan vesvese verdikçe elimi çıraya tuttum. Kendime şayet bu çıranın ateşine dayanabilirsen cehennem ateşine de dayanabilirsin*” diyordum. Çıranın ateşine dayanamadım, bütün parmaklarımı yaktım. Bunun üzerine padişah kızını delikanlıya nişanlamış. O gece parmakları yanan genç Aziz Mahmut Hüdai Hazretleri imiş. (K.18)

Mahmut Hüdai ve Üftade

Mahmut Hüdai Şereflikoçhisar’da doğmuştur. Celvetiyye Tarikatına mensuptur. Şereflikoçhisar’da pek çok yere onun ismi verilmiştir. Her ne kadar türbesi İstanbul’da bulunsa da Şereflikoçhisar’da pek çok aile tarikatına mensuptur. Onun kerametleri halk arasında dilden dile dolaşmaktadır. Tarikata bağlı kimseler yaptıkları toplantılarda onun efsanevi kişiliğinde sıkça söz etmektedir. Tarikata mensup Fadime Hanım onun kerametlerinden birini şöyle ifade etmiştir.

“Aziz Mahmut Hüdai Hazretlerinin hocası yaşlanmış. Şeyhimiz Üftade Hazretlerine yardım ediyormuş. Sabah erkenden hocası Üftade Hazretleri’nin abdest suyunu ısıtarak ibrikle dökmek vazifesini üzerine almış. Bir gün suyu ısıtmaya vakit bulamadan hocası kapıda görünmüş. Mahmut Hüdai telâş içinde, hocasının abdest alacağı yere gelinceye

kadar, ibriği göğsüne bastırmış. Allahü Teala'ya olan aşk ateşiyle su bir anda ısınmış. Suyu hocasının avuçlarına döktüğü zaman hocası: "Evlâdım Mahmut, bu su bildiğimiz ateş ile ısınmamış. Bunu gönül ateşi ısıtmış. Bu hâl artık senin hizmetinin tamam olduğunu gösteriyor." demiş." (K.14)

Mahmut Hüdai Kerameti II

Bir kış günü akşamı, Üftade Hazretleri talebelerini toplamış sohbet ediyormuş. Bir ara: "Dostlarım canımız taze üzüm istedi. Acaba bulmak mümkün müdür?" Buyurmuş. Diğer talebeleri: "Kış günü taze üzüm olur mu?" diye düşünürlerken, Mahmut Hüdai: "Bu sözü hocam söylediğine göre bir hikmeti vardır" diye düşünmüş ve üzüm getirmek için izin istemiş. Bursa'nın Çekirge semtindeki bağlardan birine gitmiş. Bir asma çubuğunun üzerindeki karları temizlemiş. Bakmış ki, taze üzüm salkımları var. Bu, hocasının bir kerametiymiş. Üzümleri toplayıp dönerken yolda bir çukura düşmüş. Ne kadar uğraştı ise çıkamamış. Çaresiz kalınca, hocasından yardım istemek aklına gelmiş ve "imdadı, yâ mübarek hocam" deyince, çukurun başından bir ses gelmiş: "Ey Mahmut, uzat elini yukarı çekeyim." demiş. Başını kaldırıp kendisine gülümseyen o zata elini uzatmış. Yukarı çıktığında, o zât bir anda görünmez olmuş. Sırtında üzüm sepeti hemen dergâha gitmiş. Hocası sohbete devam ediyormuş. Üzüm sepetini gören talebeler şaşırıp kalmış. Bu durum üzerine talebeler, Üftade'nin Hak Teala katında yüksek bir veli olduğunu ve Mahmut Hüdai'nin hocalarına olan teslimiyetini bir kere daha anlamışlar. (K18)

Hurşit Hatun Türbesi

Kümbet denilen bir tepe üzerinde bulunan bu türbe, Selçuklu Hükümdarı I Alaeddin'in eşi Hurşit Hatun'a aittir. Bu türbe ile ilgili şöyle bir efsane anlatılır: "Zamanında yüklü bir kadın kocasından gereksiz yere dayak yermiş, kocası gelir gider kadını dövmüş. Zavalılık karnında yavrusuyla Allah'a sürekli dua edermiş. Kocası yine bir gün sarhoş gelip kadının üzerine yürümüş. Kadını dövmüş, onca işin üzerine dayak yiyen kadın ağlayarak uyuyakalmış. Rüyasında evlerinin

karşısındaki tepede onu çağıran nur yüzlü bir kadın görmüş. Kadın onu çağırıyormuş, o da yazmasını kadına uzatmış. Rüyasındaki nur yüzlü kadın onun yazmasını alıp oradaki ağaca bağlamış. Aradan zaman geçmiş, kocası kadını yine dövmüş. Kadın artık dayanamayıp kendini dağlara vurmuş. Kümbetin tepesine ulaşınca bakmış ki yazması orada asılı. Gözlerine inanamamış. Orada bir mezar varmış. Kız oturup sabaha kadar dua etmiş. Ertesi günü evine dönmüş. Kocası o günden sonra ona bir daha kötülük etmemiş." (K18)

Yahşıhan Türbesi

Bu türbenin kime ait olduğu hakkında kesin bir bilgi yoktur. Ekici Mahallesi'nde bulunmaktadır. "Burası öyle trafiğin yoğun olduğu bir yer değilmiş fakat hiç kaza eksik olmazmış. Bir adam hırsızlık etsin, bir kadın kötülük yapsın bu yoldan geçerken mutlaka başına bir şey gelirmiş. Her sene bu yolda birçok kez hiç olmayacak yerde kaza olurmuş. Sonunda mahalleli bunda bir iş olduğunu düşünmüş, ama kimse elinde kazma kürek kazmayı düşünmemiş. Bir gün boru döşenecekmiş kepçeler kazmaya başlamış bir de bakmışlar ki bembeyaz kefene sarılı hiç bozulmamış ceset. Alıp cesedi başka yere gömmek istedilerse de olmamış, elini atan her kişinin başına bir iş gelmiş. Baktılar olmuyor orası türbe olarak çevrilmiş." (K12)

Fatma Hanım Türbesi

Kale Mahallesi'nde bulunan bu türbenin kime ait olduğu kesin değildir. Halk arasında Fatma Hanım Türbesi olarak bilinir. Kimileri şehit bir kadın, kimileri evliya, kimileri de bebeği ile gömülmüş bir kadın olduğunu söyler. Bir gün buraya yol yapılması icap etmiş. Kepçe bir müddet kazmış fakat bir yere gelince kepçe arızalanmış. Başka bir kepçe gelmiş, orayı eşeceği zaman ucu kırılmış, yarım kalmış. Sonra başka bir gün başka kepçe gelmiş, her tarafı kazmışlar bir tek orası kalmış. Kepçe bir türlü oraya yanaşamıyormuş. Kepçe başındaki adam kazmakta ısrar edince kepçe ortadan ikiye ayrılmış. Adam da orada ölmüş. Bakmışlar orası tılsımlı etrafını çevirmişler ve türbe haline getirmişler. (K8)

Payam Dede Yatırı

Eskitorunobası Köyü'nde bulunan Payam Dede Dağı'nın tepesine çıkıldığında orada şiddetli bir fırtına olur. Bu fırtına insanların oraya çıkmasını engeller. Bu dağın tepesinde de bir tane payam ağacı bulunur. Bu ağacın altında evliya mezarı olduğuna ve bu evliyanın gelen insanlardan rahatsız olup şiddetli fırtına çıkardığına inanılır. Tepesine çıkıldığında her şey toz duman olurken bu dağın etekleri hayvanların otlaması için müsaittir. Hayvanlar dağın eteklerinde otlarlar fakat daha ilerisine gidemezler. (K5)

Ardıçtepe'deki Yatırlar

Şereflikoçhisar'ın Ardıçtepe Köyü'ne yakın bir mevkide ardıç ağacının bulunduğu yerde yatırlar vardır. Yatırların olduğu da şöyle anlaşılmıştır: Bir gün Ardıçlık'ın oradan yol gidecekmış. Yolun yapılması için topraklar dökülmüş temeller atılmış fakat yapılan tüm çalışma ertesi gün yok oluyor, topraklar aşınıyor ve yol kapanıyormuş. Bir, iki gün böyle devam etmiş. Çok uğraşmışlar fakat her seferinde yapılan tüm çalışma boşa gidiyormuş.

Bir gün bir çoban o tarafta davar otlatmaya gitmiş. Vakit öğle vaktini bulmuş, çoban ardıç ağacının dibinde azığını açmış, yemeğini yiyip uykuya dalmış. Uyku ile uyanıklık arasında bir şey belirmiş. Toprağın altında asker elbiseli biri yatmaktaymış. Yüzü bembeyaz, elbiseleri çürümüş fakat vücuda hala diriymiş. Yan şekilde yatmakta olan kişi, şunları söylemiş: *"Ey ahiret arkadaşım, sende bu yol üzerinde beni çiğnedin, buraya yol yapmak istiyorlar ama ben izin vermem. Burası benim yerim."* demiş. O sıra çoban, köpek sesine irkilip uyanmış. Çoban bu olayı yaşarken, bu olaydan birkaç gün önce hamile bir kadın rüyasında oraya yakın bir yerde bir mağara görmüş, mağarada üç dört sarıklı zikir yapmaktaymış. Onların konuşmalarına şahit olmuş, onlar: *"Biz bu mağarada zikir ediyoruz. Arkadaşımız geride kaldı bize yetişemedi, çağırıyoruz gelmiyor. Şimdi onun üzerine yol etmek istiyorlar. Biz harpten kaçtık, çok yol kat*

ettik, yara aldık. Düştüğümüz yerden kalkamadık.” demiş. Kadın bu rüyayı sabah eşine anlatmış. Önce umursamamış eşi, öğlen kahveye gitmiş Çoban gördüğü adamı herkese anlatmış. Bunu duyan kadının kocası, olup biteni köylüye anlatmış. Bunun üzerine orada yatır olduğuna inanılmış. (K5)

Kaynaklar

Akalın, Sami, *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Varlık Yayınları, İstanbul, 1984.

Artun, Erman, *Anonim Türk Halk Edebiyatı Nesri*, Kitapevi Yayınları, İstanbul, 2004.

Boratav, Pertev Naili, *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1969.

Devellioğlu Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitapevi, Ankara, 1984.

Görkem, İsmail, *Elazığ Efsaneleri İnceleme-Metinler*, Manas Yayınları, Elazığ, 2006.

Gündüz, Şinasi, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi Yayınları, Konya, 1998.

Helimoğlu, Muhsine Yavuz, *Diyarbakır Efsaneleri*, Doruk Yayınları, Ankara, 1993.

Konyalı, Hakkı İbrahim, *Âbide ve Kitabeleri İle Şereflikoçhisar Tarihi*, Fatih Matbaası, İstanbul 1971.

Seyidoğlu, Bilge *Erzurum Efsaneleri*, Dergâh Yayınları, Erzurum, 1997.

<https://www.sereflikochisar.bel.tr/sayfa/tarihcemiz.html>.
(21.09.2020)

Kaynak Kişiler

K1: Nevruz Güven, Deliler Köyü, okuma yazması yok, ev hanımı, 1931.

K2: Ceylan Ünal, Eskitorunobası Köyü, ortaokul mezunu, demir kaynak ustası, 1968.

K3: Selahattin Güven, Deliler Köyü, lise mezunu, emekli, 1933.

K4: Gökmen Ünal, Eskitorunobası Köyü, ortaokul mezunu, taksici, 1970.

K5: Nazan Doğan, Şereflikoçhisar, lise mezunu, ev hanımı, 1982.

K6: Mustafa Doğruer, Kacarlı Köyü, ortaokul mezunu, demirci, 1943.

K7: Necati Gündoğan, İbrahimbeyli Köyü, lise mezunu, emekli, 1958.

K8: Ayhan Gündoğan, İbrahimbeyli Köyü, ortaokul mezunu, pazarcı, 1960.

K9: Perihan Yıldırım İnebeğli Köyü, ortaokul mezunu, ev hanımı, 1943.

K10: Perihan Yıldırım, İnebeğli Köyü, ortaokul mezunu, ev hanımı, 1954.

K11: Özkan Ünal, Şereflikoçhisar, lise mezunu, işçi, 1961.

K12: Cemile Gündoğan, Torunobası Köyü, ilkokul mezunu, ev hanımı, 1953.

K13: Devrim Yıldırım, Karahamzalı Köyü, ilkokul mezunu, çiftçi, 1971.

K14: Fadime Ünal, Şereflikoçhisar, ortaokul mezunu, ev hanımı, 1967.

K15: Perihan Gündoğan, Torunobası Köyü, ortaokul mezunu, ev hanımı, 1983.

K16: Yakup Gündoğan, Şereflikoçhisar, lise mezunu, işçi, 1980.

K17: Sebahat Demir, Yusufuşağı Köyü, okuma yazma bilmiyor, ev hanımı, 1938.

K18: Güllü Şahin, İnebeğli Köyü, ev hanımı, okuma yazma bilmiyor, 1941.